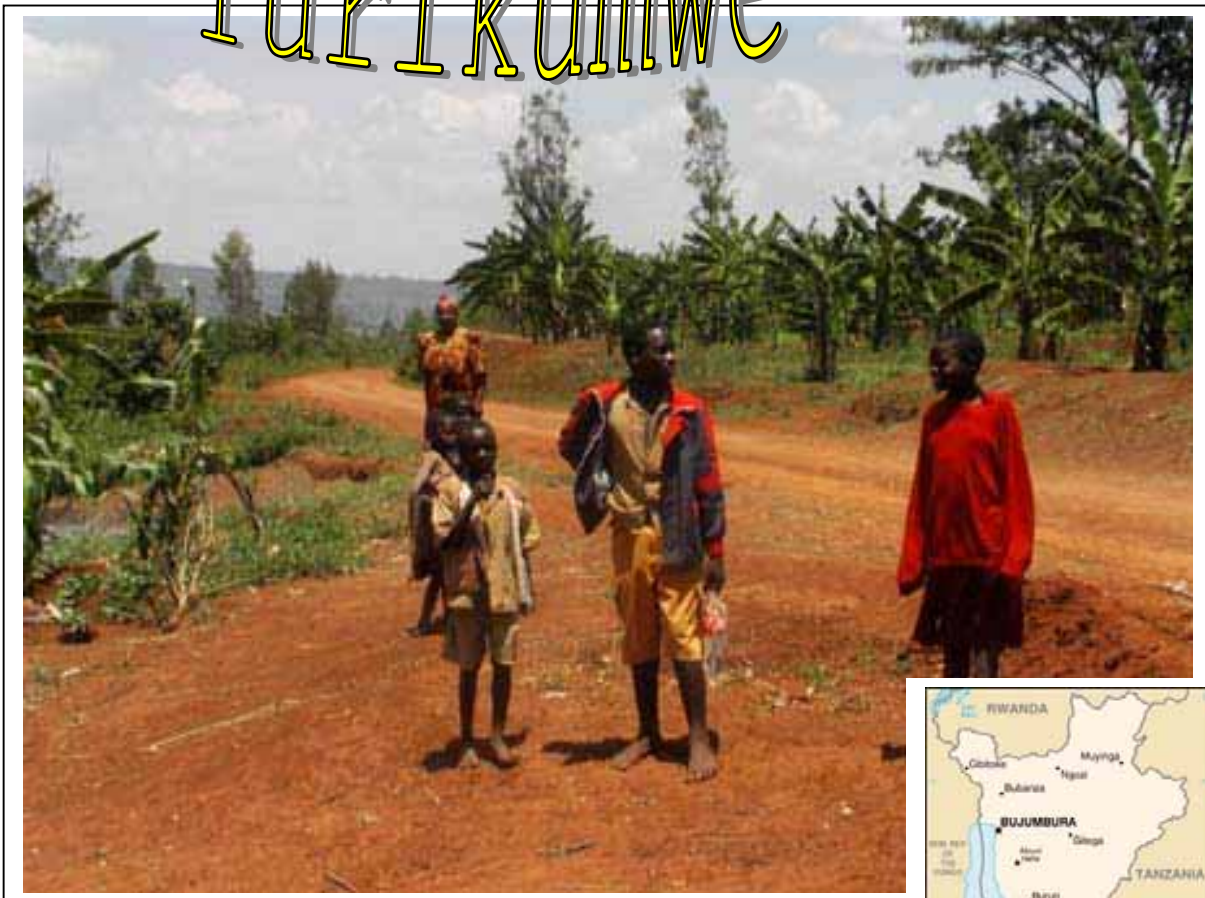

Reisimpressies Burundi
4-19 februari 2006

Turikumwe

Turikumwe

4-19 februari 2006

Turikumwe

Een woord in Kirundi (de taal die in Burundi gesproken wordt)

Betekent: we zijn samen, we blijven met mekaar verbonden.

Een woord dat ik bij het afscheid in Burundi op 20 juli 2004 al onthield: we laten mekaar niet meer los!

Ik dacht eraan toen we op 4 februari 2006 opnieuw het vliegtuig richting Rwanda/Burundi namen.... Het voorbije anderhalf jaar brachten we, samen met de andere equipeleden van 2004, op heel wat plaatsen verslag uit over het werk dat in Burundi samen met CM Midden-Vlaanderen en de VZW Projecten Burundi wordt verricht... het heeft ons niet meer losgelaten.

Het werd dan ook een uiterst boeiend weerzien met alle vrienden en bekenden in Gitega, herinneringen die we op foto vastlegden werden opnieuw springlevende realiteit! Het enthousiasme, waarmee we sinds ons vorig bezoek overal gingen getuigen over wat we gezien hadden, kreeg opnieuw een forse adrenalinestoot.

Iemand gaf zijn verslag van een vorig Burundibezoek als titel 'ik kende het verhaal, maar had de film nog niet gezien'... Een goeie film kan je zeker meermaals bekijken, met meestal nog meer deugd en

herkenning wanneer je hem opnieuw ziet. Dit bezoek is er zo één.....

Op de gezondheid!

'Gezondheid' staat overal bovenaan op de ranglijst, in die zin dat het bij ons soms tot een verafgoding leidt! In Burundi is het een bittere noodzaak: slechte hygiëne, mee veroorzaakt door gebrek aan zuiver water, ondervoeding en andere leefomstandigheden, leiden ertoe dat gezondheid een primaire vorm van overlevingsdrang wordt.

De centres de santé, in onze regio uitgebouwd door de diensten van het aartsbisdom Gitega, zijn er de 'eerstelijnsgezondheidszorg'. Een verpleegkundige werkt er met schaarse middelen maar met volle overtuiging om te zorgen dat de eerste ziekteverschijnselen geen kans krijgen tot verdere verwoesting. De 'soins de base' zoals men het er noemt, zijn de eerste en mogelijks sterkste schakel in de gezondheidszorg.

Sinds 1997 werkt CM (eerst vanuit Oudenaarde, nu in Midden-Vlaanderen) er samen om rond elk gezondheidscentrum, op elke heuvel, een mutualistische beweging uit te bouwen. In de eerste jaren stapvoets, één, twee, drie kernen waarbij mensen schoorvoetend aansloten, intussen in 7 kernen, met in totaal zo'n 7000 rechthebbenden.

De MSAG (Mutualité de Santé dans l'archidiocèse Gitega) is een door Burundezen zelfgestuurde, sterke beweging geworden die een vaste plaats

kreeg in het kader van een betere gezondheidszorg.

Centraal daarbij staan de tussenkomsten voor behandeling van haar leden in de voornoemde gezondheidscentra. 60 % van de kost wordt door de plaatselijke kas gedragen; de kas komt voornamelijk tot stand door de solidaire bijdragen van alle leden - gemiddeld 5 à 7 euro per jaar. Mensen delen met mekaar om samen zorg voor mekaar te dragen... het aloude solidariteitsbegrip dat ook aan de grondslag van onze ziekenfondswerking ligt.

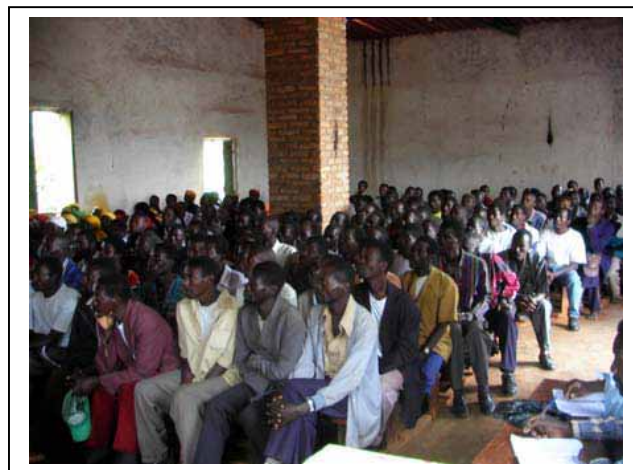
Binnen de aanvullende diensten worden microkredieten (kleine bedragen aan lage intrest) aan leden ter beschikking gesteld. Het zijn de noodzakelijke middelen om 'economisch' wat vooruit te gaan: opzetten van één of andere teelt, een aanpassing aan de kleine woning, enz... Het is bewezen dat mensen die meerdere van dit soort kredieten na mekaar kunnen opnemen er in alle opzichten 'beter' van worden.

Ook het 'geitenproject' heeft hierin zijn plaats: met één geit leg je de basis voor een stukje veeteelt die je op termijn kan vooruit helpen. Het systeem is eenvoudig: een gezin ontvangt via de sociale dienst van de parochie een geit. De eerste en derde nieuw geboren geiten worden aan de mutualiteit teruggegeven, de tweede vierde en volgende mogen behouden worden. De eerste en derde worden dan op hun beurt aan een nieuw gezin gegeven.

De ziekenfondsformule, die op termijn een structureel antwoord kan bieden op de

vraag naar een degelijke gezondheidszorg, slaat aan...

Op alle vergaderingen die we meemaakten waren honderden leden en geïnteresseerden aanwezig. Ze volgen kritisch hun plaatselijk gebeuren en denken constructief en creatief mee over de te volgen strategie.

Overal bijzonder veel belangstelling

Twee nieuwe kernen staan in de startblokken om in hetzelfde spoor te stappen.

Tijdens een tweedaagse vorming met de 'agents mutualistes' - zeg maar de plaatselijke secretarissen en een aantal vrijwillige medewerkers, werden, met eenzelfde élan, oriëntaties voor de toekomst gemaakt. Vorming is daarbij het kernwoord: vorming van de kring vrijwilligers en vorming om nieuwe leden te werven, propagandistisch te werken.

Uitdagingen worden daarbij niet uit de weg gegaan. Zo komt er steeds meer de vraag om - naast de eerstelijns - ook de zorg in ziekenhuizen op te nemen binnen het terug te betalen ziekenfondspakket. Financiële draagkracht, gebrek aan degelijk aanbod en vervoersproblemen maken nochtans dat

de vraag eenvoudiger klinkt dan het antwoord.

De uitbouw van een eigen mutualistisch huis, een uithangbord voor onze beweging, vormt een tweede objectief.

De spil van het gebeuren zijn de Burundezen: zij bouwen aan hun ziekenfonds, maken hun keuzes en bepalen zelf hun toekomst. Wij willen ze daarbij helpen vanuit onze ervaring en met financiële en materiële ondersteuning.

Verbroederingen

Elk partneriaat, zoals dit er één is, vraagt tweerichtingsverkeer. Wij kunnen hen misschien wat ervaring bijbrengen, maar zelf steken we minstens evenveel bij hen op. Hun aanstekelijk enthousiasme, hun geloof dat mutualistische werking hun land vooruit kan helpen, de inzet en inspanningen die ze er voor leveren, we kunnen er veel inspiratie uit opdoen.

Jean-Berchmans, één van de deelnemers aan de vormingstweedaagse, vertelt me dat hij voor deze bijeenkomst 50 km per fiets aflegde over fors geaccidenteerde wegen en heuvels. En ze op zondagnamiddag nog terug moet afleggen, huiswaarts. Da's een verplaatsing bij ons van Gent naar Brussel, heen en terug... ik zie het mij nog niet snel doen.

Die wederzijdse band van ervaring en inspiratie uitwisselen, moeten we verder uitbouwen. Daarom willen we een verbroedering op touw zetten tussen de 'sections mutualistes' en CM kernen in Midden-Vlaanderen. Ze reageren positief en 3 medewerkers brengen in een kort

filmfragment hun eerste groet reeds over aan vrijwilligersgroepen bij ons. Het kan de start van een deugddoende, leerrijke en solidaire ontmoeting worden, ook al scheiden bijna 8000 km beide werkingen. E-mail, contactpersonen en periodieke uitwisselingen zullen ingezet worden om de banden aan te halen.

Onmiddellijke noden lenigen

Structureel werken, in dit geval door een vast kader voor gezondheidszorg op te richten, is de beste garantie voor de toekomst.

Dit belet niet dat je aan de onmiddellijke noden van het land kan voorbijgaan.

De VZW Projecten Burundi ondersteunt dan ook een aantal instellingen waarin straatkinderen, gehandicapten, doofstommen, blinden en weeskinderen worden opgevangen. Allerlei kleding en materiaal, nieuw en tweedehands, van bij ons, voeding en financies helpen hen om de touwtjes aan mekaar te krijgen.

Overall waar we langs komen worden we met open armen ontvangen. De verhalen zijn levende getuigenissen van immense

inzet voor zorg om mensen, van rotsvast geloof in een betere toekomst.

'Ondanks alles wat deze mensen de laatste jaren meemaakten, na jaren van crisis, armoede, honger en ellende, blijft nog steeds die stralende glimlach'. Het moet Ineza, onze Poolse medereiziger, van het hart. Misschien is het wel één van de grootste kenmerken van Burundezers.

Waar je voorbij komt, lachen en zwaaien ze je vriendelijk toe, ze komen enthousiast op je af, naar goede Burundese gewoonte is een stevige omhelzing nooit ver uit de lucht. Je voelt je er, als (dikwijls te) koele noorderling soms onwennig bij.

En ze gaan ervoor: met tuinbouw en soms wat veeteelt proberen ze zoveel mogelijk in hun eigen onderhoud te voorzien. Creativiteit kent daarbij geen grenzen: verkoop van eigen kunstwerken, uniek borduurwerk op tafelkleden, houtsculpturen en eigengemaakte zeep, beignets, een 'salon de coiffure' voor de buurt of een eerste klein filmzaaltje waar de wijk naar een film kan komen kijken... als het maar helpt om de zorg permanent draaiende te houden.

De school van Makebuko

Één van onze uitdrukkelijke opdrachten was het leggen van de eerste contacten met een lagere school in de regio Gitega. De Sint-Antoniusschool in Balgerhoeke (Eeklo), een (méér dan) dynamische basisschool, wil immers gedurende 2 jaar een verbroederingsproject opstarten met een Burundese school.

Na vraag bij het aartsbisdom komen we terecht in de Vrije School van Makebuko, zo'n 30 km van Gitega.

Alhoewel er pas de avond vóór ons bezoek afspraken gemaakt werden, is het onthaal ongelooflijk warm en massaal.

Een onthaal om niet te vergeten

Niet minder dan 2.400 kinderen zingen er bij onze aankomst 'soyez le bienvenue'... Amper 27 leerkrachten geven er, over 2 groepen van schoolgebouwen, les. Dat betekent een gemiddelde van een kleine honderd leerlingen per klas.

Het is duidelijk dat de klassen hun beste tijd gekend hebben: de meeste ruiten zijn stuk, de meeste deuren kunnen wellicht al lang niet meer sluiten, de muren kregen wellicht ooit eens een verflaagje...

De kinderen, die, blootvoets, dagelijks dikwijls meer dan 5 km heen en terug afleggen, hebben meestal een plasticzakje als boekentas. Een klein schriftje en iets om te schrijven, daarmee moeten ze het doen. Schoolboeken zijn

schaars, de palen van een volleynet staan eenzaam op de speelkoer, maar net en ballen zijn er niet.

Het is dan ook duidelijk dat de verwachtingen voor de verbroedering hoog gespannen staan.

De directrice toont ons de twee toiletten die de hele school rijk is. Om te behelpen werden er dan maar wat putten buiten gegraven.

En of we misschien mee voor het herstellen van de ruiten kunnen zorgen of voor een electriciteitsaansluiting in de school... over een computer hebben ze nog niet durven dromen.

*Het sanitair blok voor een school van 2.500 leerlingen
(inzet: één van de 'sanitaire' putten buiten)*

Met plannen om op zoek te gaan naar allerlei materiaal, sportmateriaal, klasgerief en fondsen te verzamelen om de onmiddellijke noden te lenigen vertrekken. Maar eerst krijgen we nog een ontroerend woord van een schoolverantwoordelijke: 'we zijn bijzonder blij en hoopvol dat we als Burundese school samen met een Vlaamse school nieuwe toekomst kunnen maken'.

Land en levensmoed

De unieke natuur geeft je het gevoel in een aards paradijs te vertoeven, ware het niet dat dit land nog voor immense toekomstproblemen staat.

Dat het, na een lange crisis, probeert opnieuw de weg bergopwaarts te vinden kan je hier letterlijk en figuurlijk vaststellen. Dal en heuvel vormen niet enkel de onvergetelijke vergezichten, maar staan ook symbool voor de weg die de Burundezen ongetwijfeld nog zullen moeten bewandelen: een dal om aan de einder een betere toekomst te ontwaren, de heuvels waar de wegen met veel putten en rotsstenen zijn geplaveid...

En nimmer geven ze je de indruk hun levensmoed te verliezen: wat we opnieuw mochten meemaken zijn momenten van rotsvast geloof om samen opnieuw aan 'morgen' te bouwen. De inzet en aandacht op de mutualistische vergaderingen, de levendige aanpak in parochies, de zekerheid van verantwoordelijken van instellingen om erop vooruit te geraken...

Wat een natuur...

De drijfveer voor dit vertrouwen steunt voor een groot deel op een sterk menselijk verbonden christelijk geloof. Van hieruit samen oplossingen geven aan de uitdagingen die zich voordoen. De uitspraak van Védaste, één van onze medewerkers, is daarom zo treffend: 'le premier jour, Dieu créa les solutions'... Dit geloof wijst de weg naar oplossingen aan!

Zondagsvieringen doen in elk geval de vonk overspringen: in een twee uur durend 'feest' met 2.000 mensen in de kathedraal kan je niet onberoerd blijven zitten: muziek, samenzang, ritme, dans, woord en stilte nemen je mee op de weg van de Blijde Boodschap.

Burundezen willen vooruit: vrede en stabiliteit, ook al weet je dat het veel tijd zal nemen om alle wonden te helen. In sommige gezondheidscentra zie je een affiche uithangen die Unicef reeds enkele jaren geleden er verspreidde:

een inspanningen schrikken hen daarbij af: de duizenden die dagelijks langs de weg op hun (versterkte) fiets soms tot 150 kg. granen, maniok, maïs water of bananen de helling opsjouwen, de vrouwen die in door droogte getroffen streken met houwelen proberen aan landbouw te doen, kinderen die een paar uur onderweg zijn, barvoets, naar school...

Zovele zaken maken Burundi tot een schitterend land: het gemeenschapsgevoelen, hun lach, de warme ontmoetingen, hun zang en dans, de tambourinaires van Gishora, de overvloedige fauna en flora, de houtsculpturen en andere prominente kunstvormen, de kleine mandenvlechters en meubelmakers die langs een circuit van informele economie hun leven proberen te verzekeren, enz...

De tambourinaires van Gishora

Turikumwe, we laten mekaar niet alleen.

Jean Paul De Rudder